

A transzfúzió nem kívánt hatásai: a transzfúzióval átvihető fertőzések

Transzfuziológiai szintentartó tanfolyam

Dr. Barabás Éva

2018.04.21.

Az allogén vér potenciálisan fertőző

Transzfúzióval átvihető fertőzés (TTI)

**A kockázat csökkentésére többlépcsős
stratégiai rendszer áll rendelkezésünkre**

A TTI fertőzés átviteli kockázata akkor a legnagyobb, ha

- **a donor kórokozó hordozó**
  - szerokonverzió előtt
  - tünetmentes állapotban
  - új kórokozó
  - új variáns

A TTI fertőzés „sikerét” befolyásolja, ha

- **a recipiens fogékonysága a fertőzésre**
  - pillanatnyi immunstátusz
  - neutralizáló antitestek
  - milyen vérkészítményt kap
  - minimális fertőző dózis (HBV <20 IU/ml, PB19 >10⁶ IU/ml)

Globális kockázati helyzet

- 3,5 milliárd ember él endémiás területen
- 2 milliárd ember potenciálisan fertőzött az 5 hepatitis vírussal (HAV, HCV, HBV, HEV, HGV)
- 112 millió véradás (2016)
- 66 fertőző ágens

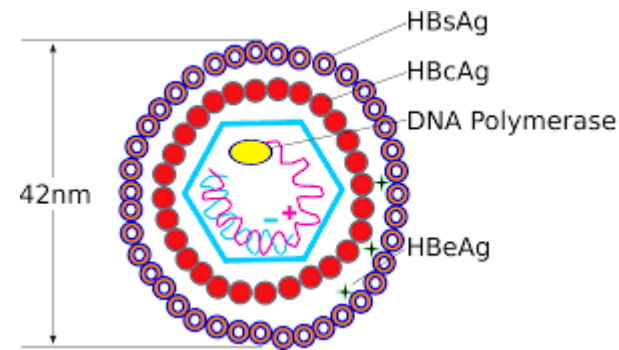
I. A legfontosabb TTI ágensek

1. Vírusok
2. Baktériumok
3. Protozoák
4. Prionok

Virális TTI fertőzések-klasszikus vírusok:

- **Hepatitis-B-vírus**
- Globális prevalencia=240 millió
- Incidencia=4 millió/év
- Hazai prevalencia <1%
- Kötelező védőoltás 1999. 14 év, 2009. 13 év
- Terápia: pegylált interferon, nukleozid-analógok
- TTI poszttranszfúziós hepatitis B
- OVSZ szűrés: HBsAg 1982, anti-HBc 2000
- HBV NAT szűrés bevezetés alatt

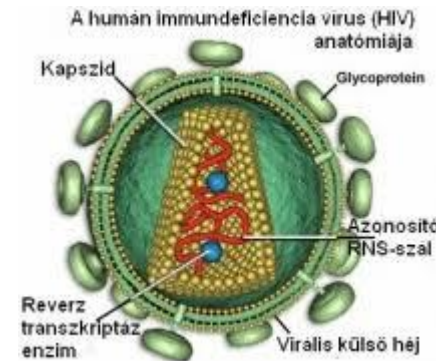
Okkult hepatitis B fertőzés magyar véradóban

Okkult hepatitis B fertőzésről (OBI) beszélünk, ha - a fertőzés ablak periódusán kívül – a Hepatitis B (HBV) DNS jelen van a keringésben, azonban HBV felületi antigén (HBsAg) nem mutatható ki.

42 éves férfi, első véradó vérvételek:	Szűrővizsgálati eredmények (S/CO) 2016.08.09.	Konfirmálás 1. fázis	Konfirmálás 2. fázis 2016.11.09.
Anti-HCV Anti-HBc HBsAg HIV ab/ag Anti-Tp	1,8 reaktív 9,6 reaktív Nem reaktív Nem reaktív Nem reaktív		
Anti-HCV LIA		Negatív	Negatív
MPX HCV NAT MPX HBV NAT MPX HIV NAT			Nem reaktív Reaktív Nem reaktív
Konfirmálási eredmény		Bizonytalan	Anti-HCV negatív HBV NAT pozitív 65 mIU/ml reaktív
Anti-HBs			

Virális TTI fertőzések-klasszikus vírusok:

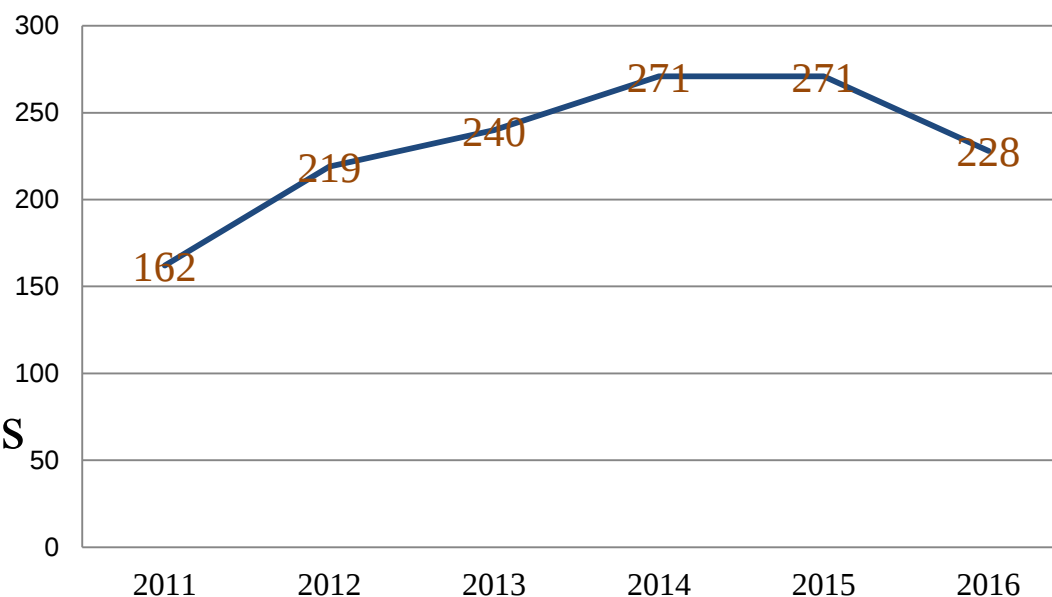
- **Humán Immundeficiencia vírus-1 & (HIV-2)**
- Globális prevalencia=35 millió
- Incidencia=2,3 millió/év
- Hazai P=3344 fő; I=228 (2016)
- Nagy hatékonyságú antiretrovirális kezelés (HAART)
- TTI poszttranszfúziós HIV fertőzés
- OVSZ szűrés: anti-HIV 1986. Nincs dokumentált átvitel!
- HIV NAT szűrés bevezetés alatt

Epidemiológiai forró pont: humán immundeficiencia vírus

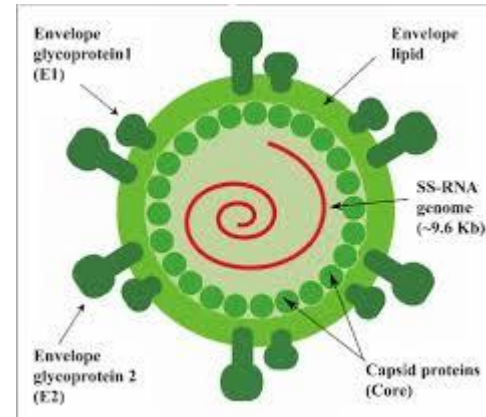
- Alacsony/közepes fertőzöttség
- ~60% MSM
- ~10% Hetex
- <1% IVDU
- ~30% ismeretlen
- diagnosztizálás tünetes állapotban

Bejelentett eset (fő)

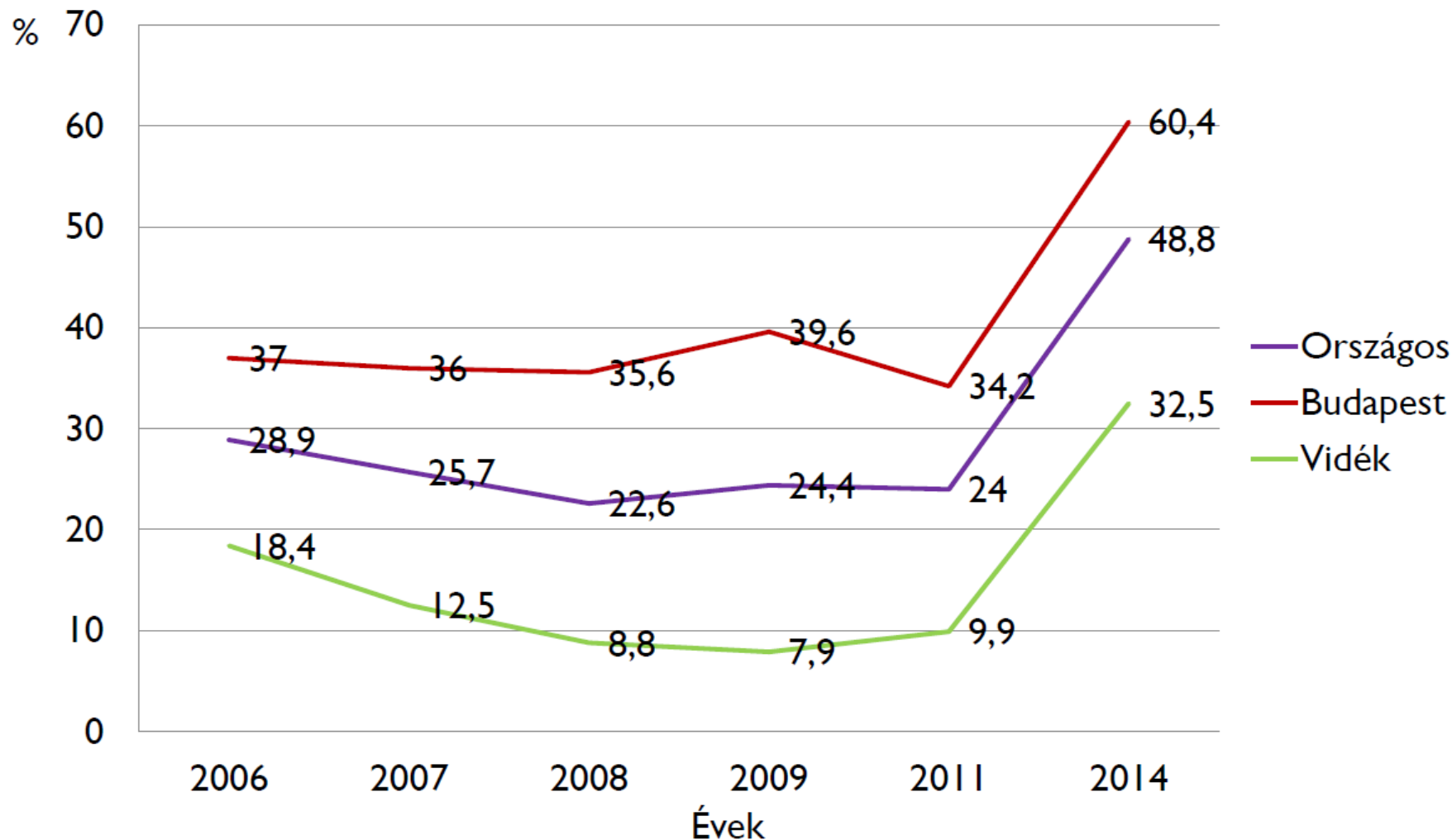
Virális TTI fertőzések-klasszikus vírusok:

- **Hepatitis-C-vírus**
- Globális prevalencia= 150 millió
- Incidencia=3-4 millió
- Hazai P<1%
- IFN mentes kombinációs terápia proteáz gátlóval rendkívüli hatásos (>90%)
- TTI poszttranszfúziós hepatitis C
- OVSZ szűrés: 1992 anti-HCV
- HCV NAT szűrés bevezetés alatt

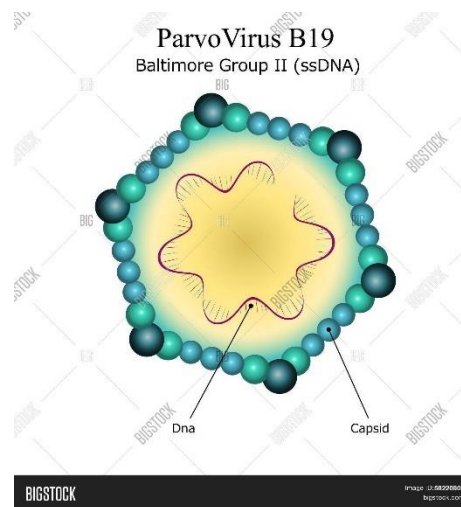
Epidemiológiai forró pont: hepatitis-C-vírus

Az intravénás kábítószer-használók HCV prevalenciája a prevalencia vizsgálatok alapján 2006-2014

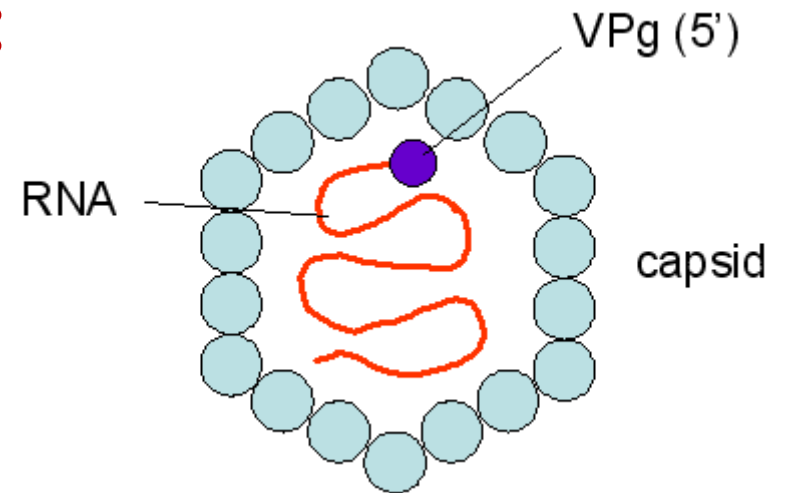
Egyéb virális TTI fertőzések:

- **Parvovírus-B19 (1974)**
- Erythema infectiosum (5. betegség)
- Vírus titer extrém magas lehet
- A populációban magas a neutralizáló ab cirkuláció
- Klinikai relevancia 10^6 IU/ml felett
- Immunszupprimált betegeknek súlyos tünetek, hemolitikus anaemiában hemolitikus krízis
- OVSZ szűrővizsgálat: NAT bevezetés alatt

Egyéb virális TTI fertőzések:

- Hepatitis-A-vírus
- Védőoltás
- Transzfúziós átvitel ritka, de jól dokumentált esetek
- TTI poszttranszfúziós HAV
- OVSZ szűrővizsgálat: NAT bevezetés alatt

A magyarországi hepatitis -A járvány és transzfúziológiai következményei (2012-2014)

- MSM populáció jelentősen érintett, HAV filogenetikai analízis¹
- Rendszeres aferezis donor utólag bejelentett HAV fertőzése és bizonyított átvitel trombocita készítménnyel
- Recipiens 2 fő, járványos eset 2 fő
- HAV filogenetikai analízis²: az esetek összefüggtek, a szekvencia az MSM vírustörzsszel való azonosságot támasztotta alá

- ¹A Hettmann et al.:Molecular investigation of a hepatitis A outbreak among MSM population in Hungary. 30. IUSTI Kongresszus, Bp
- ²A Hettmann, G Juhász, Á Dencs, B. Tresó, E Rusvai, É Barabás, M Takács.: Phylogenetic analysis of a transfusion-transmitted hepatitis A outbreak. Virus Genes 2016 Sep 23.

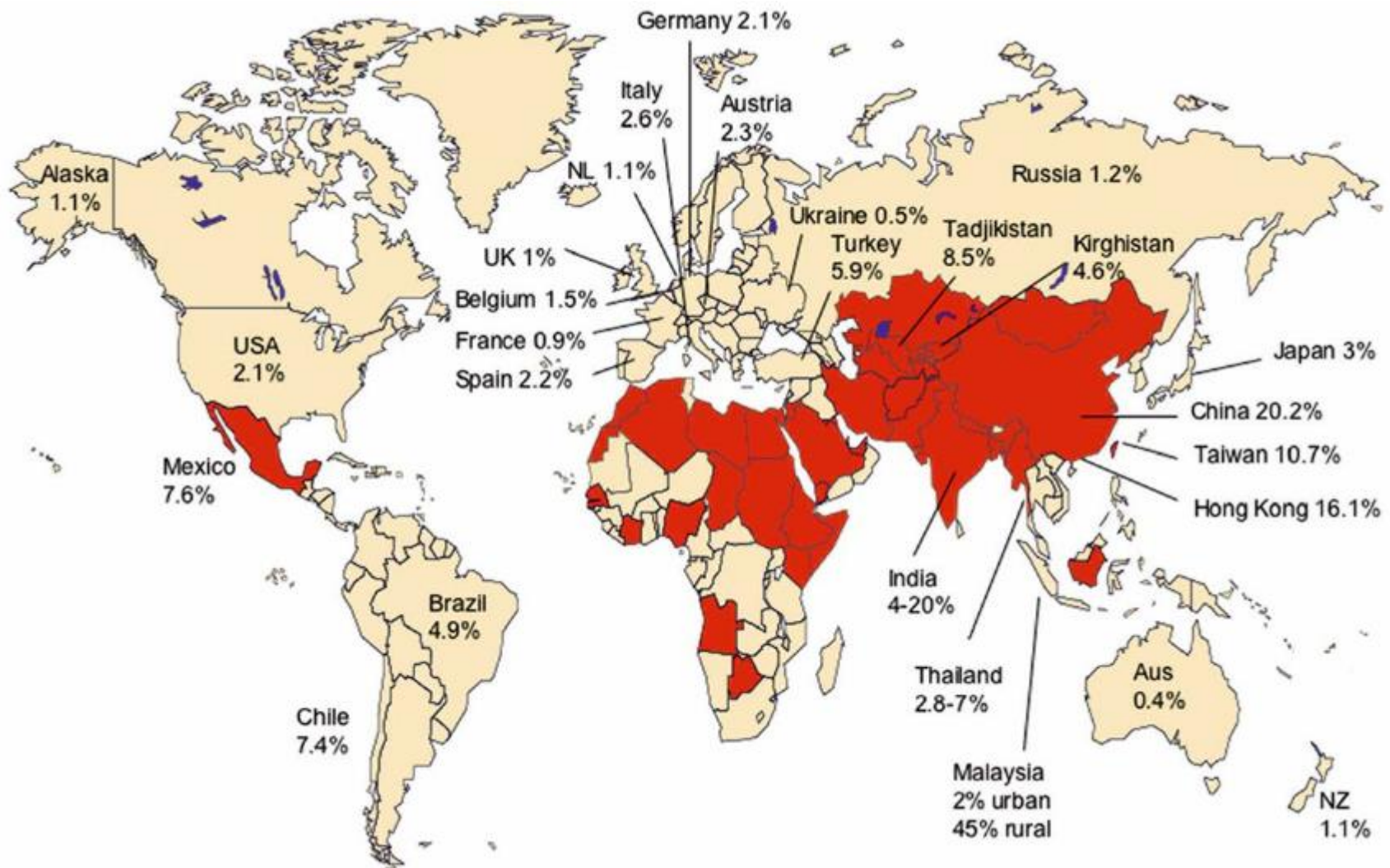

Egyéb virális TTI fertőzések:

- **Hepatitis-E-vírus**
- Víz, nem kellően átsült sertéstermék, transzfúzió
- Eu: nagy gyakoriság a donációkban (1:800-5000), de kevés megerősített recipiens eset
- Poszttranszfúziós cirrózis immunszupprimált, hematológiai betegekben
- 2017 Hollandia véradók szűrése
- Hepatitis E and blood donation safety in selected European countries: a shift to screening? Domanović D, et al. Euro Surveill. 2017;22(16):pii=30514. DOI: <http://dx.doi.org/10.2807/1560-7917.ES.2017.22.16.30514>

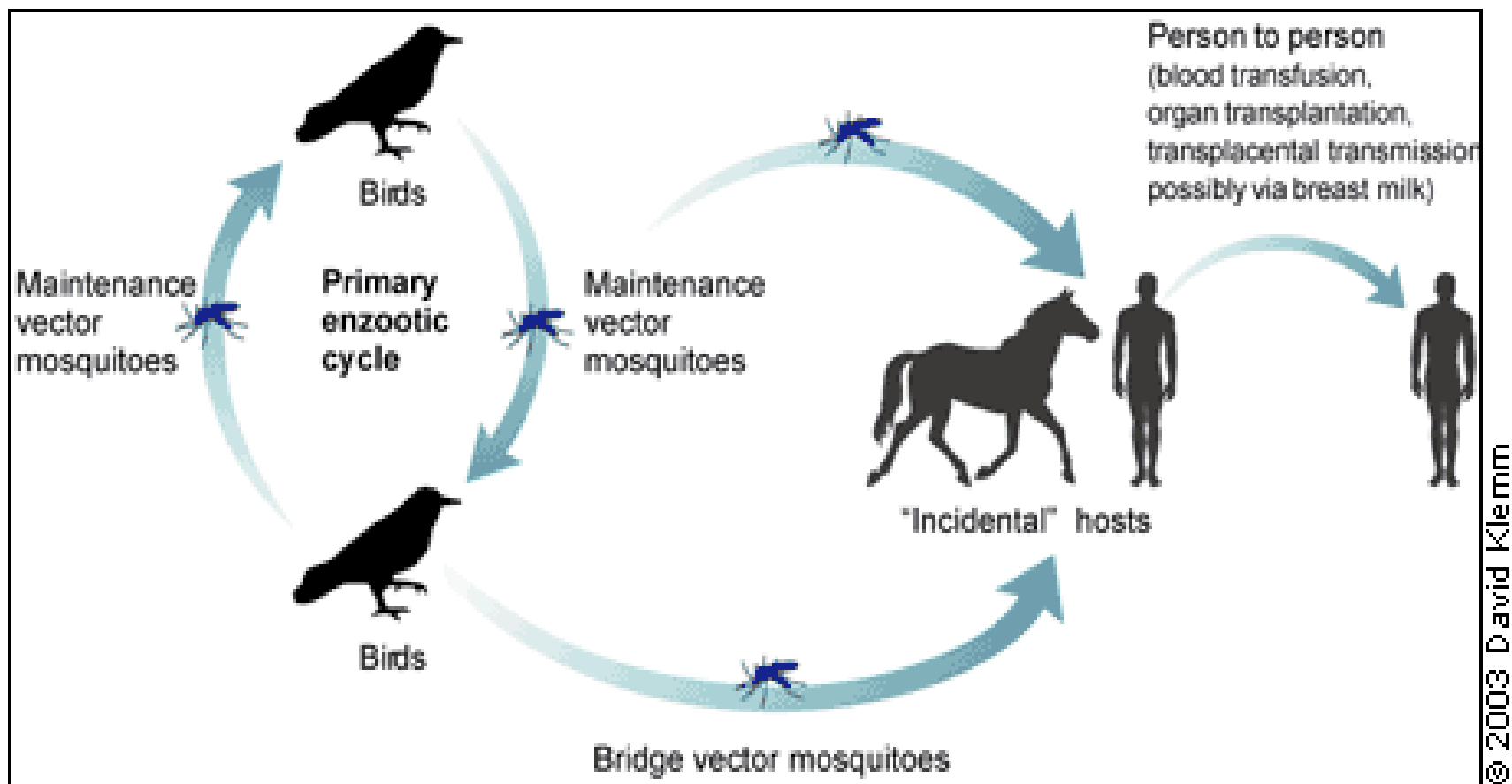

A hepatitis-E-vírus szeroprevalenciája

Újonnan feltűnt virális TTI fertőzések:

- Vektorokkal (szúnyog, kullancs) terjedő vírusok: WNV, ZIKV, DENV, CHIKV

Az ízeltlábú vektorok és a transzfúzió:

Több vektor faj (szúnyog, kullancs) világszerte elterjedt

Éghajlat változás (melegedés) növeli az elterjedési területet

Humán fertőzések száma (incidencia) folyamatosan növekszik

Transzfúziós kockázat nő

Migrációs kockázat!

A nyugat-nílusi láz vírus (WNV):

- Magyarországon 2003 óta van jelen. **I=44** (2016)
- Vektor: dalos szúnyog, foltos szúnyog (+ több faj)
- Gerinces gazda: madarak (költöző m., varjúfélék)
- Inkubációs idő 2-14 nap
- Tünetmentes: 80%
- Vakcina: nincs
- Transzfúziós esetszám USA: több 10 (100?)
- Szűrőteszt: WNV NAT, több országban szezonálisan

A nyugat-nílusi láz vírus szeroprevalenciája a magyar véradókban)

- 2016 09/10. 2112 véradó mintája a WNV érintett területekről (OEK bejelentett esetek)
- WNV PCR vizsgálat: minden minta negatív
- WNV IF vizsgálat + vírus neutralizáció: 46 donor IgG pozitív (2,2%), 3 donor IgM pozitív (0,14%). Utóbbiak Fejér és Bács-Kiskun megyéből
- Magyarországon transzfúziós esetet még nem dokumentáltunk
- A donorok 30 napos kizárása
- Érintett területek kizárása
- WEST NILE VIRUS DONOR SURVEILLANCE IN HUNGARY - A PILOT STUDY: É Barabás* 1 , T Szöllősi², M Takács², A Nagy² 1Confirmatory Laboratory, Hungarian National Blood Transfusion Service (HNBTS), 2Division of Virology, National Public Health Institute (NPHI), Budapest, Hungary

ISBT 2018

	ZIKA	DENGUE	CHIKUNGUNYA
Incidencia/év	0,5-1,5 millió	390 millió	1,5 millió
Hazai eset	1 behurcolt (2016)	6 behurcolt (2014)	2 behurcolt (2015)
Vektor	Egyiptomi csípőszúnyog, ázsiai tigrisszúnyog		
Gazda	Ember (főemlősök)		
Inkubációs idő	2-7 nap	2-14 nap	1-12 nap
Tünetmentes fert.	80%	75%	15%
Vakcina	Nincs	Fázis III	Nincs
Trafó eset	BIZONYÍTOTT	BIZONYÍTOTT	NEM BIZONYÍTOTT
Teszt	NAT	NAT/antitest	NAT/antitest

I. A legfontosabb TTI ágensek

1. Vírusok
2. Baktériumok
3. Protozoák
4. Prionok

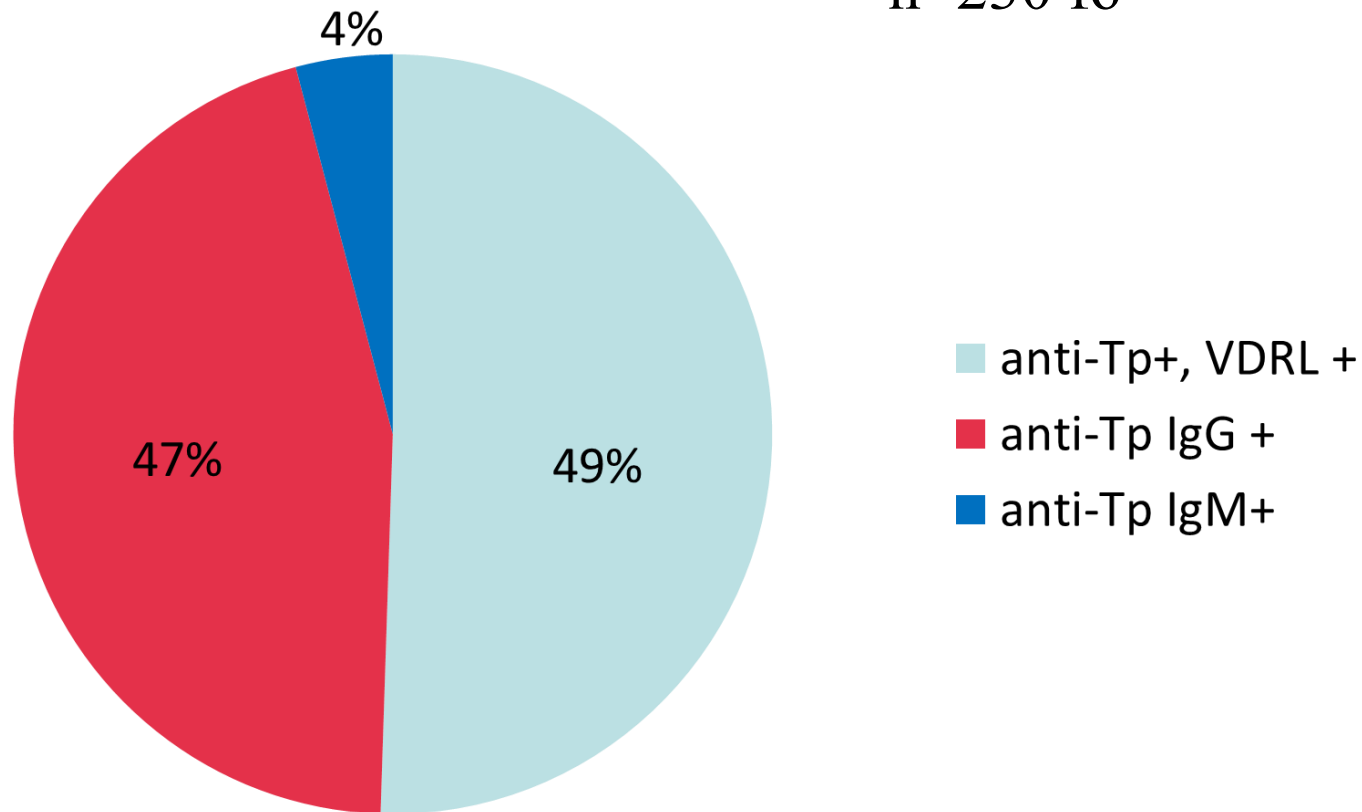
TTI-baktériumok

Vérkészítmény	Baktérium	A fertőzött készítmény %-a
Vörösvérsejt koncentrátum 2-4 E/4000 E	<u>Yersinia enterocolitica</u>	<u>51.0%</u>
	Pseudomonas fluorescens	26.5%
	Pseudomonas putida	4.1%
	<i>Treponema pallidum</i>	4.1%
Trombocita koncentrátum 1 E/5000 E	Staphylococcus epidermidis	25 %
	Salmonella choleraesuis	13.5 %
	Serratia marcescens	9.6 %
	Staphylococcus aureus	9.6 %
	Bacillus cereus	3.8 %
	Streptococcus viridans	5.8 %

A szifilisz markerek gyakorisága anti-Tp konfirmáltan pozitív véradókban 2013-2016

n=230 fő

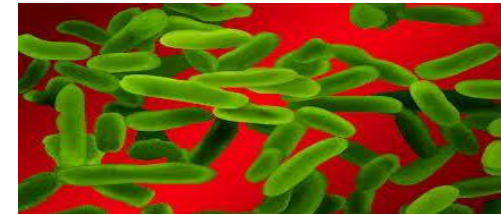

Az utólagosan vizsgált trombocita készítmények OVSZ Bact/ALERT

Az identifikált baktériumok

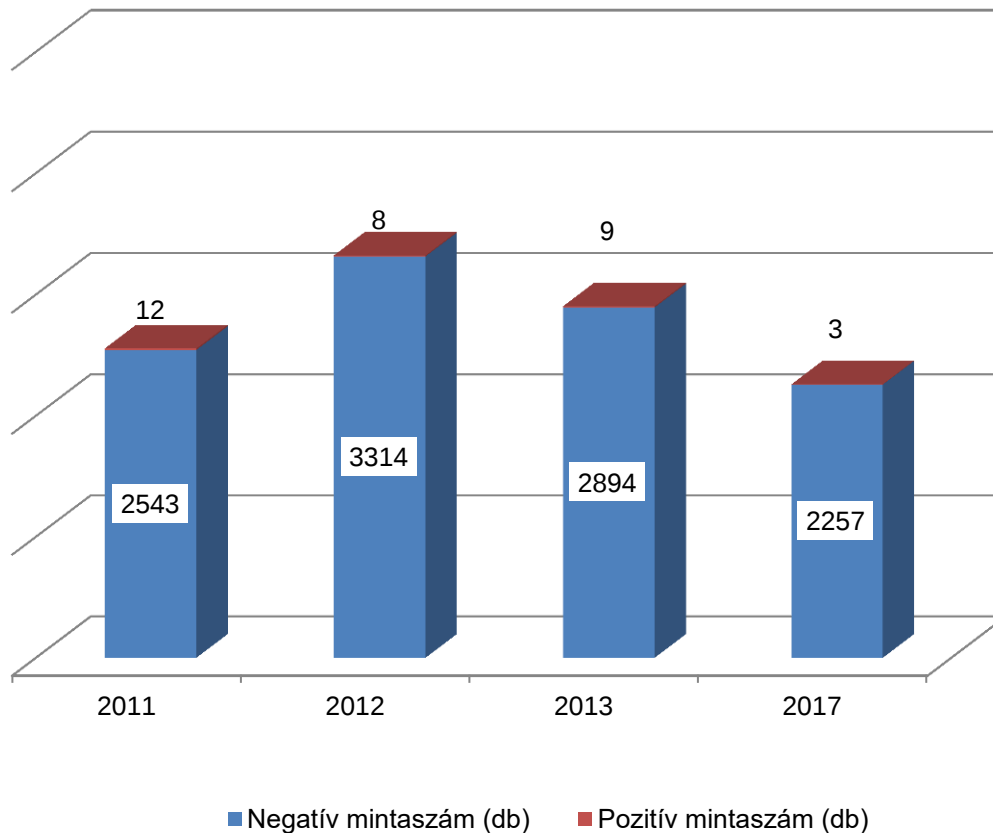
Staphylococcus epidermidis
> 50%

Propionibacter sp.

Aerob spórás pálca

I. A legfontosabb TTI ágensek

1. Vírusok
2. Baktériumok
3. Protozoák
4. Prionok

Protozoon parazita TTI fertőzések (vektorok):

- **Malária**, (P. falciparum, P. vivax, P. knowlesi). *Anopheles szúnyog*. 350-500 millió megbetegedés évente. Görögország 2016-ban 12 területet zárt ki a véradásból-migráció. [Mo: néhány importált eset.](#)
- **Babéziózis** (B. microti, B. divergens): *Kullancs*. Mérsékelt öv, USA. Eu kevésbé érintett.
- **Chagas-kór** (Trypanosoma cruzi): *Poloska*. D-Amerika. USA szűrés a bevándorlók miatt.
- **Leishmaniasis** (L. donovani): *Lepkeshúnyog és homoklégy* csípés. Trópusi szubtrópusi terület. Földközi-tenger! [Mo: néhány importált eset](#)

I. A legfontosabb TTI ágensek

1. Vírusok
2. Protozoák
3. Baktériumok
4. Prionok

Prion TTI fertőzések:

Fehérjetermészetű fertőző ágens

CJD (Creutzfeld-Jacob betegség, szubakut szivacsos agysorvadás)

Ok: Genetikai? Fertőzés?

Mo I=15 (2014) sporadikus előfordulás

vCJD (a szarvasmarhák szubakut szivacsos agysorvadásának humán formája)

EK: 1993. a járvány csúcsa. Szigorú megelőző intézkedések

Ok: fertőzés táplálék útján

8 TTI eset EK

Nincs megfelelő érzékenységű szűrőteszt.

Donor kizárás

II. A TTI kockázat csökkentése

OVSZ többlépcsős stratégia:

1. Egységes szervezet és működés
2. Donorszelekció
3. Laboratóriumi szűrővizsgálatok
4. Vérkészítmények kockázat csökkentése
5. Donorállomány egészségmegőrzése és pótlása

OVSZ gyógyszergyári szabályozás

- 1998. július 1. – OVSZ megalakulás, centralizáció
- 2001-től GMP (Helyes Gyártási Gyakorlat)
- Központi eljárási utasítások és helyi szabványos műveleti utasítások (SOP rendszer)
- Standardizált technológiák, automatizált rendszerek
- Jártassági körvizsgálatok
- Auditok: belső, külső

Egységes informatikai rendszer

- 2008: eProgesa bevezetése
- EU irányelveknek megfelel
- Országos hálózatba integrálja a beteg- és donor- adatok nyilvántartását
- Támogatja az egységes elvek mentén megvalósuló
  - vérkészítmény előállítás
  - vérgazdálkodást
  - betegellátást

II. A TTI kockázat csökkentése

OVSZ többlépcsős stratégia:

1. Egységes szervezet és működés
2. Donorszelekció
3. Laboratóriumi szűrővizsgálatok
4. Vérkészítmények kockázat csökkentése
5. Donorállomány egészségmegőrzése

Donorszelekció: alapelvek

- Önkéntes, térítésmentes véradás az átvihető fertőzések megelőzésére miatt.
- A véradás célja ne a szűrővizsgálat és a lelet legyen.
- *Bevezethetők-e szankciók a hamis válaszok miatt?*

II. A TTI kockázat csökkentése

OVSZ többlépcsős stratégia:

1. Egységes szervezet és működés
2. Donorszelekció
3. Laboratóriumi szűrővizsgálatok
4. Vérekészítmények kockázat csökkentése
5. Donorállomány egészségmegőrzése és pótlása

Laboratóriumi szűrővizsgálatok:

Megfontolások:

- Nagy költségvonzat
- Véradók szűrővizsgálatára kifejlesztett immunteszteket alkalmazunk
- A véradók számára kifejlesztett nukleinsav alapú szűrés bevezetés alatt

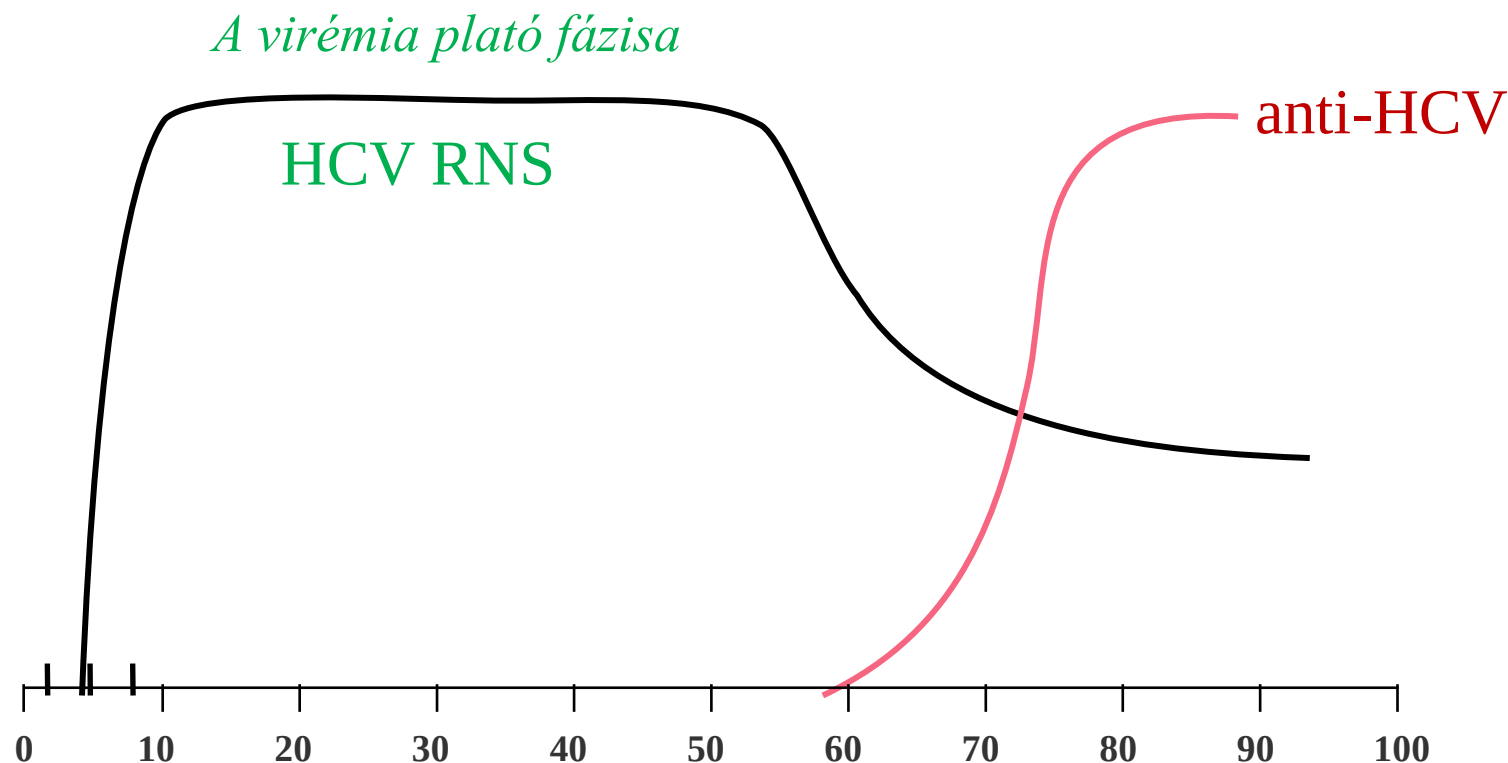
Szűrővizsgálati tesztek

	EU előírás	OVSZ alkalmazza	Ablak periódus hossza (nap)
HIV	HIV-1/2 ellenanyag	HIV-1/2 ellenanyag, p24 antigén (kombi)	16
HCV	anti-HCV ellenanyag	ellenanyag	60
HBV	HBsAg	HBsAg, anti-HBc ellenanyag	42
+	Vizsgálni kell	T. pallidum: anti-Tp ellenanyag	21-28

HCV markerek a fertőzés korai szakaszában

Vírus: gyors replikáció, rövid kétszereződési idő, meredek log fázis. Hamar kimutatható.

- HCV MP-NAT: 10 nap

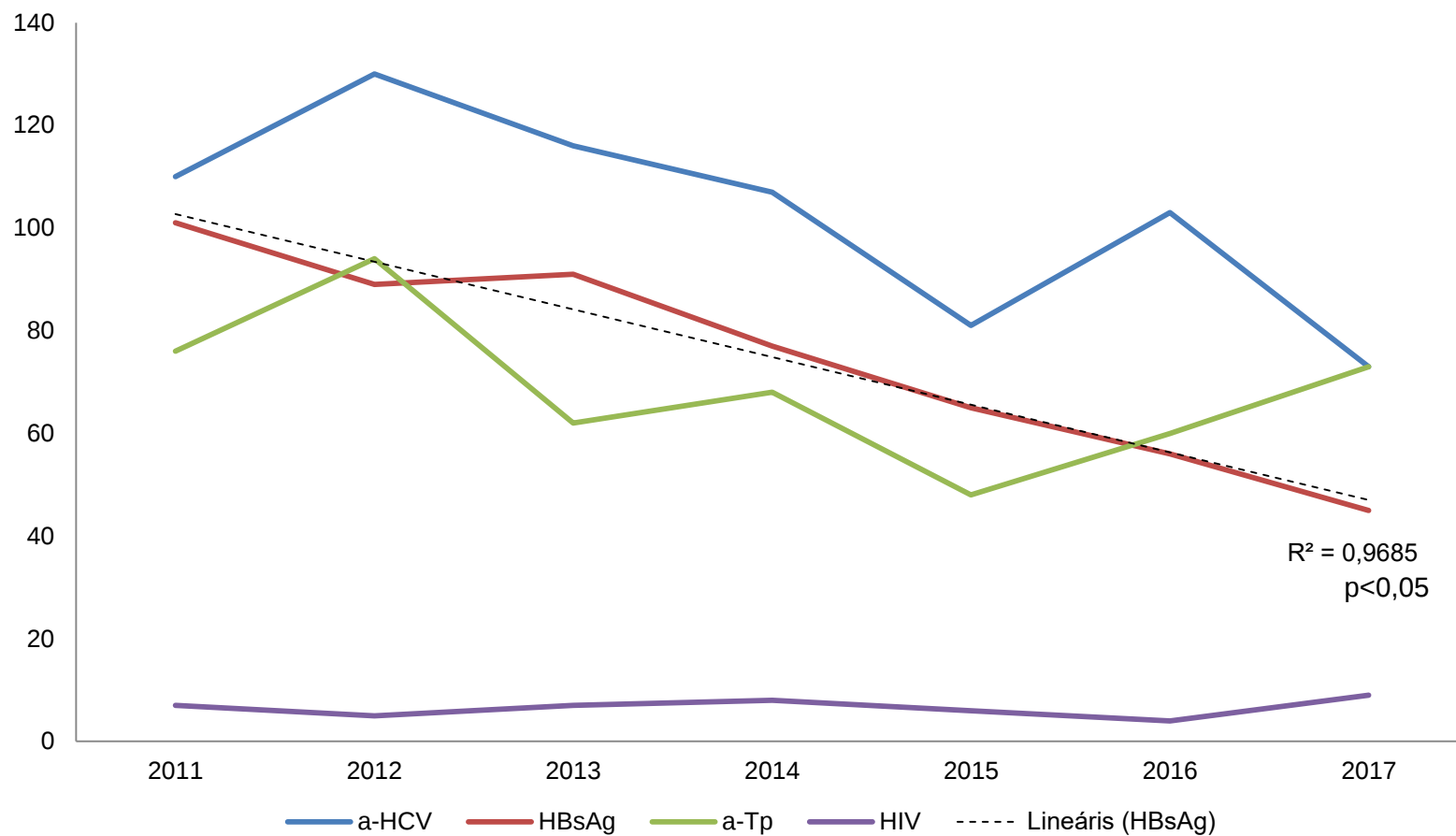
- HCV ID-NAT 5 nap

From "Relative yield and efficacy of MP vs ID NAT" Busch, Michael presentation

Konfirmáltan pozitív donorok száma 2011-2017

Véradók száma (fő)

II. A TTI kockázat csökkentése

OVSZ többlépcsős stratégia:

1. Egységes szervezet és működés
2. Donorszelekció
3. Laboratóriumi szűrővizsgálatok
4. Vérvérvételmentes kockázat csökkentése
5. Donorállomány egészségmegőrzése és pótlása

Vérkészítmények kockázat csökkentése

I. Patogén inaktiválás

Régi: lipidburokkal rendelkező vírusok ellen

- OLDÓSZER-DETERGENS módszer: plazma
- VIII-as faktor és fibrinogén aktivitást csökkentette

Új: patogének széles spektruma ellen (burkos és burok nélküli vírusok, Gram negatív, Gram pozitív baktériumok, Spirochaeták, Protozoák. Prionok ellen nem alkalmas)

- INTERCEPT Blood System: trombocita + plazma
- MIRASOL: trombocita + plazma + teljes vér
- THERAFLEX: trombocita + plazma + vvs
- S-303: vvs

Vérkészítmények kockázat csökkentése:

- II. Karantén:** A donor ismételt véradásáig a plazmák karanténban vannak (*plazma frakcionálók*)
- III. Fehérvérsejt-mentesítés (99,9%):** A fehérvérsejthez kötött vírusokat redukálja. OVSZ indikációk alapján alkalmazza.
- IV. Készítmény-monitorozás (Bact/ALERT):** Baktérium, gomba, mycobaktérium kimutatására. Trombocita készítmények retrospektív vizsgálata. OVSZ rendszeresen alkalmazza.

II. A TTI kockázat csökkentése

OVSZ többlépcsős stratégia:

1. Egységes szervezet és működés
2. Donorszelekció
3. Laboratóriumi szűrővizsgálatok
4. Vérkészítmények kockázat csökkentése
5. Donorállomány egészségmegőrzése és pótlása

A donorállomány egészségmegőrzése és pótlása

Közös feladat:

népegészségügy, OVSZ, Magyar Vöröskereszt

EDUKÁCIÓ = donorra nevelés

Összefoglalás:

1. Az OVSZ többlépcsős kockázat csökkentő stratégiája következtében a transzfúzióval átvihető fertőzések kockázata minimalizálható.
2. Az OVSZ szabályozása és gyakorlata mindenben megfelel az EU és a hazai előírásoknak.

KÖSZÖNÖM A MEGTISZTELŐ FIGYELMET

